

Nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna (IV)

door

W. NIJVELDT

Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek, Wageningen

Foto I.P.O.

Fig. 1. Bloemgal van *Contarinia valerianae* (Rübs.) op Valeriaan. (Inflorescence gall of *C. valerianae* on Valerian).

In deze bijdrage zullen zeven galmugsoorten als nieuw voor de Nederlandse fauna worden vermeld. De hieronder genoemde soorten behoren alle tot de Itonididae.

Contarinia valerianae (Rübs.) Coll: Langbroek, 9.VI.1961, in de bloeiwijze van *Valeriana officinalis* L. Onder invloed van de larven wordt de bloeiwijze totaal misvormd (fig. 1). De volwassen larven zijn lichtgeel; zij verpoppen zich in de grond. De muggen zijn vrij klein. Er ontwikkelen zich enkele generaties per jaar. RÜBSAAMEN (5) vond deze soort voor het eerst in Duitsland; hij beschreef haar in 1891 als *Diplosis valerianae*. In 1896 bracht KIEFFER (3) deze soort onder bij het geslacht *Contarinia*. BAGNALL & HARRISON (1) vermelden *C. valerianae* in Engeland van *Valeriana sambucifolia* Mik. ZACHER (9) nam deze galmug op in zijn lijst van insecten, schadelijk voor de teelt van geneeskruiden in Duitsland.

Macrolabis jaapi Rübs. Coll. Langbroek, 22.VI. 1961, in gallen van *Dasyneura aparines* Kieff. op *Galium aparine* L. (fig. 2). Het is nog niet zeker, of deze galmug zelf ook in staat is om gallen te vormen. DOCTERS VAN

Fig. 2. Gal van *Dasyneura aparines* Kieffer in de groeitop van *Galium aparine* L. (Gall of *D. aparines* in the growing point of *Galium aparine* L.)

Foto I.P.O.

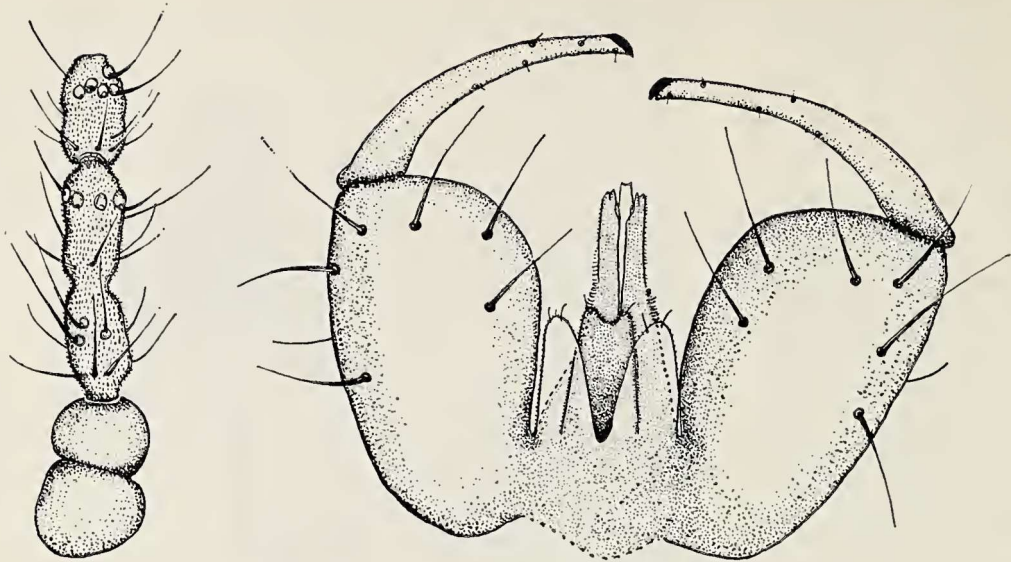

Fig. 3. Links: drie eerste flagellumleden van *Macrolabis incolens* Rübs. (♂); rechts: hypopygium van het ♂, dorsaal. (Left: three first flagellar segments of the male of *M. incolens*; right: dorsal view of the male hypopygium).

LEEUVEN besprak *M. jaapi* in de tweede druk van het „Gallenboek” op pag. 153 onder nummer 391. Toen was het voorkomen van deze soort in Nederland echter nog niet vastgesteld. RÜBSAAMEN (7) beschreef deze galmug in 1915.

De ♂♂ van het geslacht *Macrolabis* zijn gemakkelijk te herkennen aan de sterk verdikte basale leden van het hypopygium en aan de ongesteelde of zittende flagellumleden (Fig. 3). Morfologisch zijn de *Macrolabis*-soorten moeilijk van elkaar te onderscheiden; nader onderzoek naar de onderlinge verwantschap is zeer gewenst.

Macrolabis incolens Rübs. Coll. Langbroek, 9.VI.1961, in gallen van *Jaapiella veronicae* Vall. op *Veronica chamaedrys* L. RÜBSAAMEN (6) vond deze soort in Duitsland ook in de gallen van *J. veronicae*; hij beschreef haar in 1895.

Jaapiella cirsiicola Rübs. Coll. Langbroek, 5.VII.1960, in bloemhoofdjes van *Cirsium arvense* Scop. Als gevolg van de aantasting ontwikkelen de bloemhoofdjes zich niet normaal; zij zien er armetierig uit. RÜBSAAMEN (7) beschreef deze soort in 1915. Zijn materiaal was ook afkomstig van *C. arvense*.

Lestodiplosis cirsi Barnes. Coll. Langbroek, 5.VII.1960, in bloemhoofdjes van *Cirsium arvense* Scop. De larven van deze soort voeden zich met de larven van *Jaapiella cirsiicola*; zij zijn hierdoor uit menselijk oogpunt gezien min of meer schadelijk. BARNES (2) beschreef deze soort in 1928 en tekende er bij aan: „... whose larvae feed on midge larvae which help in diminishing the number of potential thistle seed”.

Lestodiplosis tarsonemi Rübs. Coll. Langbroek, 6.II.1958, in gal van *Lipara lucens* Meig. op riet. Het is nog niet bekend, waarvan de larven van deze soort leven. RÜBSAAMEN (6) vond de rode larven in Duitsland in een *Tarsonemus*-gal op riet. Volgens hem zouden de *Lestodiplosis*-larven ten koste van deze mijt leven. Hij beschreef deze galmug in 1895. Het kan zijn, dat er ook in de gallen van *Lipara lucens* mijten huisden of dat de larven van *L. tarsonemi* in de gallen slechts be-

schutting zochten. Br. THEOWALD (8) maakte in 1961 melding van het voorkomen van een Itonidide in de sigaargal van *Lipara lucens* Meig. op riet.

Lestodiplosis rosarum Barnes. Coll. Wageningen, 12.X.1956, in bloemknoppen van *Rosa centifolia* D., f. *muscosa* Schneid. „Mad. Louis Leveque”. Waarschijnlijk leven de larven van deze soort ten koste van de galmug *Clinodiplosis rosiperda* Rübs., die in 1956 in de verdroogde bloemknoppen van dezelfde rozensoort werd gevonden (4). BARNES beschreef deze galmug in 1928 (2) als roofvijand van *Dasyneura rosarum* Hardy op *Rosa* spp.

Summary

In this paper seven gall midges are recorded as new species for the Netherlands. Notes are given on locality, dates of collection and host plant or prey.

The larvae of *Contarinia valerianae* (Rübs.) cause inflorescence galls on *Valeriana officinalis* L. The species *Macrolabis jaapi* Rübs. was bred from galls of *Dasyneura aparines* Kieff. on *Galium aparine* L. *Macrolabis incolens* Rübs. emerged from thistle flower heads, infested by *Jaapiella cirsiicola* Rübs. The larvae of *Lestodiplosis cirsi* Barnes are predaceous on gall-midge larvae inhabiting thistle flower heads. *Lestodiplosis tarsonemi* Rübs. was bred from galls of *Lipara lucens* Meig. on reed. Presumably the larvae were feeding on mites or used the *Lipara*-galls as a shelter. Finally adults of *Lestodiplosis rosarum* Barnes emerged from badly developed flower buds of *Rosa centifolia* L., f. *muscosa* Schneid. „Mad. Louis Leveque”. Presumably this species fed in its larval stage upon the larvae of *Clinodiplosis rosiperda* Rübs.

Literatuur

1. BAGNALI, R. S., & J. W. HARRISON, 1918, A Preliminary Catalogue of British Cecidomyiidae (Diptera) with special reference to the gall midges of the North of England, *Trans. ent. Soc. Lond.* 65 : 346—426.
2. BARNES, H. F., 1928, British Gall Midges, II. *Ent. m. Mag.* 64 : 74—142, 146—148.
3. KIEFFER, J. J., 1896, Neue Mittheilungen über Gallmücken, *Wien. ent. Ztg.* 15 : 85—105.
4. NIJVELDT, W., 1956, Nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna (I), *Ent. Ber.* 17 : 77—78.
5. RÜBSAAMEN, E. H., 1891, Die Gallmücken und Gallen des Siegerlandes, *Verh. naturh. Ver. preuss. Rheinl.* 47 : 18—58, 231—64.
6. ———, 1895, Cecidomyidenstudien, I, *Ent. Nachr.* 21 : 177—194.
7. ———, 1915, Cecidomyidenstudien, IV, *S. B. Ges. naturf. Fr. Berlin* : 485—567.
8. THEOWALD, Br., 1961, Diptera uit de sigaargal van het riet (*Pbragmites communis* Trin.), *Ent. Ber.* 21 : 108—109.
9. ZACHER, F., 1921, Tierische Schädlinge an Heil- und Giftpflanzen und ihre Bedeutung für den Arzneipflanzenbau, *Ber. dtsh. pharm. Ges.* 31 : 53—65.

Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera. Het 9de supplement kan besteld worden bij de Bibliotheek, Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O. Het telt 83 pagina's en is geïllustreerd met 6 platen. Het bevat de eerste subfamilie van de Noctuidae, de Noctuinae, d.w.z. de soorten 294 tot en met 343 van deel IV met uitzondering van de nummers 316 en 335.

Prijs voor leden f 5.—, voor niet-leden f 12,50.